

• Maarten Platje 'Hr. Ms. Tromp tijdens Operation Crimson' (detail, 2023).
Olieverf op doek,
80 x 120 cm. Collectie
Marinemuseum, Den Helder.
Zie het gehele schilderij op
de volgende pagina's.

Schilderij I

Operatie Crimson

Hr. Ms. Tromp in actie voor Sabang in 1944

Tekst Marloes de Moor

In april 2023 werd in het Marinemuseum in Den Helder een bijzonder schilderij van marietiem kunstenaar Maarten Platje onthuld. Het werk toont de Hr. Ms. Tromp tijdens Operatie Crimson in juli 1944. De kunstenaar bracht op basis van unieke archiefbeelden tot op heden onbekende details naar boven.

'Je moet er geweest zijn, de deining gevoeld hebben, de kleuren van de lucht en de zee gezien hebben. Anders zul je nooit weten hoe je een storm schildert, wat het effect van het water op een schip is, hoe de golfslag is en hoe schepen ten opzichte van elkaar bewegen. Die ervaring doe je niet op achter een schildersezel,' vertelt zeeschilder Maarten Platje, die na zijn middelbare schooltijd vijf jaar bij de marine voer. 'Die beelden heb ik opgeslagen in mijn herinnering en gebruik ik in mijn werk.'

Er ontbrak een groot schilderij van deze gebeurtenis

Platje is al van jongs af aan geïnteresseerd in tekenen en schilderen en heeft zich ontwikkeld tot een veel gevraagd zeeschilder. Hij schilderde onder meer de grote zeilvaart van de 17de, 18de en 19de eeuw, de Amerikaans-Engelse zeeoorlog aan het begin van de 19de eeuw, het leven van de Britse admiraal Nelson en belangrijke momenten in de Nederlandse marinegeschiedenis. Niet verwonderlijk dan ook dat het Marinemuseum in Den Helder hem vorig jaar vroeg het schilderij *Hr. Ms. Tromp tijdens Operation Crimson* te maken. 'Eerder had ik het schilderij *De Slag in de Javazee* geschilderd ter gelegenheid van de 80-jarige herdenking daarvan. In de collectie ontbrak een groot schilderij van deze gebeurtenis. Er bleken meer hiaten in de tijdlijn te zijn. Zo kreeg ik deze opdracht. Het schilderij toont de Tromp op 25 juli 1944, tijdens Operatie Crimson, een

Britse aanval, met Nederlandse en Franse inzet, tegen de Japanse gevechtseenheden in de baai van Sabang in Nederlands-Indië.'

Platje deed vooraf uitvoerig onderzoek. Omdat de Tromp niet was gezonken en de oorlog doorstond, beschikte hij over veel documentatie. 'Die kwam goed van pas bij mijn werkwijze. Eerst verzamel ik informatie, zodat ik een goed beeld heb van wat er gebeurd is. Dan volgt de schetsfase, waarbij ik bepaal wat de zeggingskracht van het doek moet worden en welke elementen noodzakelijk zijn om het verhaal te vertellen. Als laatste begin ik met schilderen.'

Om de actie van de Tromp zo realistisch mogelijk weer te geven, maakte Platje bijvoorbeeld gebruik van scheepsmodellen en de verslagen van de commandant en de officieren. 'Ook heel bruikbaar waren onlangs opgedoken filmbeelden uit het Imperial War Museum. Tegelijkertijd vormden ze een beperking. Ik had een tropische sfeer willen schilderen, maar zag op de beelden dat het slecht weer was: een grijze lucht, flink wat wind en veel golfslag. Om de kleur van het water en bewolking in de tropen zo goed mogelijk te schilderen heb ik veel onderzoek gedaan.' Platje stuitte dankzij de filmbeelden ook op opvallende details. 'Ik zag dat niet alleen de grote oorlogsvlag was gehesen, maar ook de vlag van de reewacht aan de achterzijde. Die hangt er alleen als een schip voor anker of afgemeerd ligt. Normaal gesproken zou ik hem dan ook nooit hebben geschilderd. Waarschijnlijk hingen de vlaggen uit om te laten zien dat het een Nederlands schip in gevechtsactie was.' Platje beschouwt dit schilderij en *De Slag in de Javazee* als zijn twee topwerken. 'Ze tonen wat ik belangrijk vind: het verhaal zo realistisch mogelijk vertellen.'

Marinemuseum
Hoofdgracht 3
1780 CA Den Helder
+31 (0)85 016 36 90
www.marinemuseum.nl

Geopend van maandag t/m zondag van 10.00-17.00 uur.

